

AZ ESZTRAMOS-HEGYI VASÉRCBÁNYÁSZAT TÖRTÉNETE LEVÉLTÁRI FORRÁSOK ALAPJÁN

History of iron ore mining on the basis of archive records at the Esztramos Hill

TURTEGIN Elek

Abstract: The good quality subsurface iron ore occurrence of Esztramos Hill had already been known and used probably in the early Middle Ages. The first available written evidence of iron ore mining originates from 1834, when the open pit of iron ore body was started by Hungarian Royal Treasury. In 1848 the mining claims of the south-western continuation of the deposit was acquired by private entrepreneurs. 9381.9 tonnes of brown iron ore and red iron ore was extracted from open pits on the Royal Treasury territory between 1853 and 1868. The underground extraction of ore body on Royal Treasury territory was been started in 1893. Based on explorations the quantity of the ore was estimated to 300,000 tonnes. Mining activity was suspended in 1907.

After the first world war the interest in the occurrence has increased and the reopening of Royal Treasury territory was started in 1922. The Treasury acquired the mining claims of the territories owned by private enterprises on the fall of 1934. The ore was mined both from open pits and from underground workings. The iron content of the ore was 48-50% in the early stage of the operation but fell down below 25% later. The iron ore production was stopped in 1951 due to sharp decline in the quantity and quality of the ore. Since 1948 limestone has been quarried mainly for metallurgical purposes. Although the ore mining resumed in 1956 by the recovery of the holded ore of the deeper levels, finally it came to an end in 1960.

Összefoglalás: Az Esztramos-hegy felszínközeli jó minőségű vasérc-előfordulását feltételezhetően már a korai középkorban ismerték és felhasználták. A vasércbányászat első – ismert – írásos említése 1834-ből származik. A magyar kincstár ekkor kezdte meg a vasérctelep külszíni művelését. 1848-ban az ércesedés DNY-i folytatásának bányászati jogát magánvállalkozók szereztek meg. A kincstári bányarészen 1853 és 1868 között összesen 9381,9 t barna- és vörösvasércet termeltek a külfejtésekből. 1893-ban a kincstári bányarészen megkezdték az ércetest mélyszintű feltárását. A feltárások alapján az előfordulás ércmennyiségét 300 000 t-ra becsülték. 1907-től a bányászatot szüneteltették.

Az I. világháborút követően az ércelőfordulásra újra fokozott figyelem irányult. 1922-ben megkezdték a kincstári bányarész újrainyitását. 1934 őszén a magyar kincstár megszerezte az előfordulás addig még magánkézben lévő területének bányászati jogát is. Az előfordulás ércét mind külfejtésekből, mind mélyszintű műveletekből termelték. Az érc vastartalma a kezdeti időszakban 48–50% volt, amely azonban idővel 25% alá esett. 1951-ben az érckészlet és az ércminőség rohamos csökkenése miatt a vasérctermelést beszüntették. 1948-tól a bánya mélykővet termelt, elsősorban kohászati felhasználásra. 1956-ban megkezdték a mélyszinten visszahagyott érckészlet lefejtését, végül 1960-ban a vasérctermelés véglegesen megszűnt.